

บทความลงในวารสารงานวิจัยการศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
ที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน*

A STUDY OF THAI LITERATURE ACHIEVEMENT OF MATTHAYOMSUKSA 5
STUDENTS USED THE READER RESPONSE THEORY

ถนิมรักษ์ ชูชัยมงคล (Thanimruk Chuchaimongcon)**

บุษบา บัวสมบุญ (Busaba Buasomboon)***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน และ 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 43 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎี การตอบสนองของผู้อ่าน อยู่ในระดับมากที่สุด

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท สาขาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

** นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร E-mail : tripoom003@gmail.com

Master of education student, Master of Education Program in Teaching Thai Language Faculty of Education Silpakorn University.

*** อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

Thesis Advisors Asst.Prof. D. Department of Curriculum and instruction, Faculty of Education Silpakorn University.

Abstract

The purposes of this research were to: 1) compare Mathayomsuksa 5 students Thai literature achievement of learning in Thai literature before and after instruction based on reader – response theory and 2) study the students’ opinions towards the instruction based on reader – response theory they was 43 Mathayomsuksa 5 students of Rattanakosinsomphod Bangkhunthian School in the first semester of the academic year 2014. The research instruments were: 1) lesson plans based on the reader - response theory 2) Thai Literature achievement tests and 3) a questionnaire surveying the student opinions towards the instruction based on reader – response theory. The data were analyzed by mean and standard deviation.

The results of this research were as follows:

1. The Thai Literature learning achievements of Mathayomsuksa 5 students before and the instruction based on the reader response theory were significantly higher than before at the .01 level.
2. The opinions of Mathayomsuksa 5 student towards the reader response theory were at the highest level.

บทนำ

ภาษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและประสบการณ์ ถ่ายทอดวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย โดยสะท้อนให้เห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้าน วัฒนธรรม ประเพณี วิธีการดำรงชีวิตในสังคมและความเชื่อ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมาจะปรากฏในรูปของวรรณกรรมและวรรณคดี

มนุษย์สร้างสรรค์วรรณคดีขึ้นโดยใช้ภาษาเป็นสื่อในการแสดงออกซึ่งเน้นในเรื่องของความงดงามในการใช้ภาษา ความไพเราะในด้านเสียง รวมไปถึงมีข้อคิดและคติธรรมเพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังที่ ปัญญา บริสุทธิ์ (2542: 1) กล่าวว่า “วรรณคดี คือ การสร้างสรรค์ทางภาษาให้เกิดผลงานเพื่อการอ่าน การฟัง และความบันเทิงใจ ทั้งยังอาจให้ความรู้และคติธรรม เป็นผลพลอยได้อีกด้วย”

คุณค่าของวรรณคดีเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดสุนทรียภาพในจิตใจ ผู้ที่สามารถเข้าถึงและสัมผัสได้ถึงคุณค่าความงามในวรรณคดีจะเป็นผู้ที่มีจิตใจละเอียดอ่อนและมีความคิดลึกซึ้ง ดังที่ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2518: 62) กล่าวว่า “สัมผัสของผู้รู้วรรณคดีเป็นสัมผัสประณีต สัมผัสด้วยแสงจันทร์ ด้วยเมฆหมอก ด้วยเสียงจักจั่นเรไร จากถ้อยคำที่มีความหมายหนักหรือเบา ตื่นหรือลึก เป็นคำตรงหรือเปรียบเทียบ จากโวหาร การบรรยายและพรรณนา”

สุนทรียภาพในด้านการแต่งวรรณคดีนั้นนอกจากจะมีการสร้างสรรค์คำให้สละสลวยเพื่อให้เกิดสุนทรียภาพในด้านจิตใจแล้ว กวียังแทรกอารมณ์ต่าง ๆ ของมนุษย์ซึ่งก็แทนด้วยตัวละครในวรรณคดี ไม่ว่าจะเป็น

อารมณ์รัก โลภ โกรธ หลง ซึ่งเป็นอารมณ์สามัญของมนุษย์ทั่ว ๆ ไป เรื่องราวในวรรณคดีจึงเป็นตัวอย่างของการดำเนินชีวิตและให้ข้อคิดเพื่อให้มนุษย์ได้เรียนรู้ อีกทั้งยังสะท้อนภาพสังคมในแต่ละยุคแต่ละสมัยอีกด้วย ดังที่ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2523: 3) กล่าวว่า “วรรณคดีให้ความรู้ในสาขาวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างตั้งใจและไม่ตั้งใจ นอกจากนี้ยังให้ข้อคิดอันเป็นประโยชน์ให้หยั่งถึงแก่นแท้ของชีวิต เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ และยังเป็นกระจกเงาบานใหญ่สะท้อนภาพสังคมแต่ละยุคแต่ละสมัย” คำกล่าวนี้ทำให้เห็นคุณค่าของวรรณคดีที่มีต่อชีวิตและสังคมเช่นเดียวกับที่ อิงอร สุพันธุ์วิช และคณะ (2555: 26) กล่าวว่า การเรียนวรรณคดีเป็นสิ่งสำคัญ แม้จะไม่สามารถก่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงรูปธรรมโดยนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้โดยตรง แต่วรรณคดีก็มีประโยชน์ในการจรรโลงใจให้รู้จักใช้ปัญญา ความคิดและเข้าใจความเป็นมนุษย์ สอดคล้องกับที่ศรีวิไล ดอกจันทร์ (2529: 11) กล่าวว่า

“การศึกษาวรรณคดีเป็นเสมือนการเรียนรู้เรื่องราวของวิถีชีวิต ในวัฒนธรรมและอารมณ์ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องหรือสะท้อนความเป็นไปของมนุษย์ผ่านภาษาที่คัดสรรคำ นำความงามทางสติปัญญา ทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจความเป็นธรรมชาติและเข้าใจสังคม วัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนในชาติ การศึกษาวรรณคดีจะทำให้ได้เรียนรู้ วัฒนธรรมเดียวกันได้อย่างลึกซึ้ง การศึกษาวรรณคดียังถือว่าเป็นการศึกษาโลกและชีวิตได้ทุกแง่ ทุกมุม ทำให้เข้าใจถึงความรู้สึกนึกคิดวิถีชีวิตของเพื่อนร่วมชาติ”

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าวรรณคดีและวรรณกรรมมีความสำคัญในการธำรงไว้ซึ่งสังคมผู้อ่านสามารถนำข้อคิดหรือคุณค่าที่ได้รับจากวรรณคดีไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ด้วยเหตุที่วรรณคดีเป็นสิ่งที่รวบรวมความเจริญทางด้านสังคมและวัฒนธรรม การศึกษาวรรณคดีจึงเป็นการยกระดับจิตใจให้สูงและเจริญขึ้น ในวงการศึกษาดังแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจึงได้มีการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตั้งแต่สมัยโบราณที่การศึกษายังไม่เป็นระบบโดยการใช้วิธีท่องจำแบบปากเปล่า และมีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในเรื่องการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเป็นลำดับมา

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยให้วรรณคดีเป็นสาระหนึ่งในห้าของสาระภาษาไทยในทุกระดับชั้น และระบุมাত্রฐาน ท 5.1 เข้าใจแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง โดยผู้เรียนต้องสรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน วิเคราะห์ตัวละครสำคัญ วิถีชีวิตไทยและคุณค่าที่ได้รับจากวรรณคดี วรรณกรรม และบทอาขยาน พร้อมทั้งสรุปความรู้ ข้อคิด เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552: 3)

แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะให้ความสำคัญกับการเรียนวรรณคดีไทยแต่ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา (Las) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน ปีการศึกษา 2556 รายวิชาภาษาไทยก็ยังไม่ดีเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากตารางการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา (Las) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน ปีการศึกษา 2556 รายวิชาภาษาไทย พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระวรรณคดีและวรรณกรรมมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน นักเรียนทำคะแนนได้ค่าเฉลี่ย 4.13 มีร้อยละ

ของค่าเฉลี่ย 41.31 ซึ่งเป็นสาระที่นักเรียนทำคะแนนร้อยละของค่าเฉลี่ยได้น้อยที่สุดและต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้คือ ร้อยละ 50

ด้วยเหตุผลจากปัญหาผลสัมฤทธิ์ในสาระวรรณคดีวรรณกรรมดังกล่าว จากประสบการณ์ของผู้วิจัยซึ่งสอนในรายวิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน มาเป็นเวลา 6 ปี พบปัญหาเรื่องการเรียนรู้วรรณคดีของนักเรียน คือ นักเรียนไม่สามารถวิเคราะห์ วิเคราะห์ ประเมินค่าวรรณคดีที่อ่านได้ นักเรียนไม่เข้าใจเนื้อหาที่เรียน รวมทั้งการสัมภาษณ์จากครูผู้สอนภาษาไทยที่โรงเรียนแห่งนี้ (อัญชลี บุญพิทักษ์ และอาภรณ์ อรุณโชติ 2556) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ปัญหาในการเรียนการสอนวรรณคดีนั้นเกิดจากครูเป็นสำคัญ ครูผู้สอนส่วนใหญ่มักให้ผู้เรียนถอดคำประพันธ์เอง บรรยายภาคในการเรียนรู้ไม่น่าสนใจ ครูไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในชั้นเรียนเท่าที่ควร ครูคอยเป็นผู้แนะนำคำตอบ เนื่องจากเวลาในการจัดการเรียนรู้มีจำกัด จึงไม่สามารถรอให้นักเรียนแต่ละคนคิดได้เองและส่งผลให้นักเรียนที่เรียนอ่อนเรียนตามเพื่อนไม่ทัน ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นในด้านเนื้อหาของวรรณคดี ประวัติผู้แต่งมากกว่าที่จะให้ผู้เรียนได้อ่านตีความ วิเคราะห์ และประเมินค่า ทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนวรรณคดี และไม่มีปฏิกิริยาตอบสนองในชั้นเรียนส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสาระวรรณคดีและวรรณกรรมต่ำกว่าเกณฑ์ที่ทางโรงเรียนกำหนด

ปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับ ประภาศรี สีหอำไพ (2524: 350) ที่ได้กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคของการสอนวรรณคดีอันเกิดจากครูผู้สอน สรุปความได้ว่า ครูมักจะเป็นผู้นำความคิดของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิดของตนเองน้อย และมุ่งสอนอ่านเอาเรื่องให้ได้ตามเนื้อหาหลักสูตร และสอดคล้องกับ ศรีวิไล ดอกจันทร์ (2529: 34) ที่กล่าวว่า

“ครูไม่สามารถสอนได้ครบถ้วนตามจุดมุ่งหมาย ปัญหาที่เกิดจากหลักสูตร คือ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรวางไว้กว้าง ครูผู้สอนไม่เข้าใจหลักสูตรและชั่วโมงเรียนมีน้อย แต่ครูต้องสอนให้นักเรียนมีความรู้ความชำนาญทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะทั้ง 4 คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน ปัญหาที่เกิดจากครู คือ ครูไม่มีใจรักวรรณคดี ไม่เห็นคุณค่า ไม่มีความรู้พอทั้งความรู้ทางวรรณคดีโดยตรงและความรู้ประกอบการสอน ขาดความกระตือรือร้นในการสอน และปรับปรุงวิธีสอน ไม่เน้นถึงจุดที่ควรเน้น เพราะครูไม่เข้าใจว่าสอนวรรณคดีคือสอนอะไร ครูไม่ค่อยเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ปัญหาที่เกิดจากนักเรียนคือนักเรียนขาดความสนใจและนิสัยในการอ่านที่ดี พื้นฐานเรื่องศัพท์ไม่กว้างโดยเฉพาะศัพท์ทางวรรณคดี มักแบ่งเวลาให้กิจกรรมบันเทิงมากกว่าการอ่าน และนักเรียนมีประสบการณ์น้อย จึงเป็นการยากที่จะทำให้นักเรียนเข้าใจวรรณคดี”

จากปัญหาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีในอดีตจนถึงปัจจุบันแสดงให้เห็นว่า ควรมีการพัฒนาการเรียนการสอนวรรณคดีไทยให้ดียิ่งขึ้นโดยผู้ที่จะช่วยพัฒนาการเรียนการสอนได้ดีที่สุดก็คือครู เพราะครูอยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดและเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับปัญหา ทุก ๆ ด้าน และในการที่นักเรียนจะบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนได้นั้นต้องขึ้นอยู่กับเทคนิค การสอนและการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครู

การจัดกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีหลายวิธี เช่น การใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบหมวกหกใบ การใช้ปัญหาเป็นฐาน การใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น นอกจากนี้การที่จะให้ผู้เรียน

แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการอ่านวรรณคดีได้นั้น ต้องให้ผู้อ่านมีคุณสมบัติในการรับรู้วรรณคดี ดังที่ กุสุมา รักษมณี (2534: 119) เรียกว่า สมหฤทัย ซึ่งหมายถึง ผู้ที่มีใจเปิดกว้าง รับรู้ความรู้สึกต่างๆ และอารมณ์ จากการอ่านวรรณคดี ผู้อ่านที่จะเข้าถึงวรรณคดีจึงต้องมีที่อินทรีย์ที่ 6 คือ ใจ นอกเหนือไปจากอินทรีย์ทั้งห้า ซึ่ง ได้แก่ ตารับรูปรูป หูรับรู้เสียง จมูกรับรู้กลิ่น ลิ้นรับรู้รส และกายรับรู้สัมผัส ซึ่งแนวคิดเรื่องการรับรู้ความรู้สึกต่าง ๆ จากการอ่านวรรณคดีนี้ผู้วิจัยเห็นว่าตรงกับแนวคิดสำคัญที่เรียกว่า ทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน

ทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน (Reader Response Theory) มาจากความคิดของ Louise Rosenblatt ซึ่งได้พิมพ์หนังสือชื่อ Literature as Exploration ในปี ค.ศ. 1938 หนังสือดังกล่าวเป็นที่ยอมรับในวงกว้างโดยผู้สอนวรรณคดี นักวรรณคดี และนักวิจัยในต่างประเทศได้ อ้างอิงและนำทฤษฎีนี้ไปประยุกต์ใช้ในการสอนวรรณคดี และงานวิจัยต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย (Rosenblatt, 1978, อ้างถึงใน พรทิพย์ ศิริสมบุรณ์เวช, 2547) นอกจากนี้ Pugh (1988); Church (1997) และ Hong (1997) ได้นำทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านไปใช้ในการสอนวรรณคดีโดยมีขั้นตอนในการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของผู้เรียนกับวรรณคดีที่เรียนและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น หากคำตอบด้วยตัวเองอย่างอิสระ ผลการวิจัยพบว่า ทฤษฎีนี้สามารถช่วยพัฒนาความเข้าใจในการเรียนวรรณคดี ส่งเสริมให้ผู้เรียน มีอิสระในการคิด และความรู้สึกละเอียดของตนเองจากการอ่านวรรณคดี ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเองจากการที่แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

ทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน เป็นทฤษฎีที่เน้นการนำประสบการณ์เดิมของผู้เรียนหรือผู้อ่าน เช่น อารมณ์ ความรู้สึก ความคิดเห็น ความรู้เกี่ยวกับวรรณคดีเรื่องอื่น ๆ รวมไปถึงประสบการณ์ในชีวิตจริง มาเชื่อมโยงกับวรรณคดีที่เรียน โดยให้ผู้เรียนค้นหาความหมายด้วยตัวเองและมีอิสระในการแสดงปฏิกิริยาตอบสนอง อีกทั้งทฤษฎีนี้ยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นซึ่งถือว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สารสำคัญของทฤษฎีการตอบสนองของ Rosenblatt (1978 : 11-53 อ้างถึงในพรทิพย์ ศิริสมบุรณ์เวช 2547:35) สรุปได้ว่า วรรณคดีคือสิ่งเร้าที่กระตุ้นความสนใจของผู้อ่าน และทำให้ผู้อ่านเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของตนกับความหมายของถ้อยคำในเนื้อเรื่อง ผู้อ่านจะนำประสบการณ์เดิมของตนมาสัมพันธ์กับตัวบท และสร้างประสบการณ์ใหม่จากความทรงจำ ความคิด และความรู้สึก ความหมายในวรรณคดีจึงเกิดจากตัวบทและประสบการณ์ของผู้อ่าน ผู้อ่านมีหน้าที่ตีความตัวบท ตัวบทมีหน้าที่สร้างปฏิกิริยาตอบสนองให้เกิดกับผู้อ่านเป็นรายบุคคล ความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีไม่ได้เกิดขึ้นในลักษณะโดดเดี่ยว แต่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การสร้างความเข้าใจวรรณคดีเป็นประสบการณ์ส่วนบุคคล ประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นหัวใจของการสร้างประสบการณ์ทางวรรณคดี ประสบการณ์จากการอ่านวรรณคดี เกิดจากการตีความของผู้เรียนแต่ละคนและ การขยายขอบเขตความเข้าใจ โดยการแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น เมื่อผู้เรียนได้คิดไตร่ตรองวรรณคดี ผู้เรียนจะสามารถพัฒนานิสัยรักการอ่านได้อย่างยั่งยืนตลอดชีวิต และการอ่านวรรณคดี คือ การสร้างประสบการณ์ระหว่างผู้อ่านกับตัวบท ผู้อ่านจะเติมความคิดของตนลงไปในตัวอักษร ตัวอักษรจึงเป็นสื่อสร้างความคิด และความรู้สึกของผู้อ่าน ผู้อ่านจะเข้าถึงวรรณคดีได้โดยใช้ความคิด อารมณ์ และประสบการณ์เดิมของตน วรรณคดีมีหน้าที่สร้างประสบการณ์ใหม่ให้ผู้อ่าน และมีบทบาทในการสร้างความหมายในวรรณคดี

แนวคิดของทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านได้มีการพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีในประเทศไทย พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช (2547) ทั้งนี้พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช ได้ศึกษาการพัฒนาการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการตอบสนองของวรรณคดี การอ่านเพื่อความเข้าใจ และการคิดไตร่ตรองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทย ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการตอบสนองต่อวรรณคดี การอ่านเพื่อความเข้าใจและการคิดไตร่ตรองของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต และเพื่อประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

จากการวิจัยพบว่าหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถด้านการตอบสนองต่อวรรณคดี การอ่านเพื่อความเข้าใจ และการคิดไตร่ตรองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช (2547: 105) ได้เสนอแนะในการเลือกเรื่องที่จะมาสอนว่าต้องมีขนาดสั้นเพื่อให้สะดวกในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงเนื้อหาที่จะนำมาเป็นบทเรียนควรมีเรื่องราวที่เป็นสถานการณ์ขัดแย้งหรือมีพฤติกรรมของตัวละครที่สามารถกำหนดเป็นประเด็นให้ผู้เรียนนำไปคิดพิจารณาและผู้สอนสามารถวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อแบ่งเป็นตอน ๆ ให้เหมาะกับเวลาเรียน และเนตรนภา ประสิทธิ์ (2553) ศึกษาวิจัยเรื่องผลการเรียนตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่านที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีร้อยกรองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองจอกพิทยาสรรค์ สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ผลจากการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านวรรณคดีร้อยกรองเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองจอก กรุงเทพมหานครสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่านมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้มีโอกาสสอนในรายวิชาภาษาไทยของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และพบว่ากระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดวรรณคดีในหนังสือแบบเรียนวรรณคดีวิจิตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้แก่ มหาเวสสันดรชาดก กัณท์มัทรี ลิลิตตะเลงพ่าย บทละครพูดคำฉันท์เรื่องมัทนะพาธา องค์กรที่ 1 คัมภีร์ฉันทศาสตร์ แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ โคลนติลลื้อ ตอนความนิยมเป็นเสมียน ซึ่งมีเรื่องราวที่เป็นสถานการณ์ขัดแย้ง และเนื้อเรื่องมีขนาดสั้น เหมาะแก่การนำมาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ เรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณท์มัทรี และบทละครพูดคำฉันท์เรื่องมัทนะพาธา องค์กรที่ 1 ซึ่งมีสาระสำคัญของวรรณคดีไทยทั้ง 2 เรื่อง ดังนี้

มหาเวสสันดรชาดก กัณท์มัทรี เป็นพระนิพนธ์ของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) กัณท์ที่เรียนนี้แสดงให้เห็นถึงความรักที่แม่มีต่อลูก แม้ความรักของแม่จะยิ่งใหญ่ หากที่เปรียบมิได้ แต่การเสียสละของพระนางมัทรี สะท้อนให้เห็นว่าการบำเพ็ญทานบารมีของ พระเวสสันดรนั้นยิ่งใหญ่กว่า อีกเรื่องที่ปรากฏในแบบเรียน คือ วรรณคดีเรื่องมัทนะพาธา พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นละครพูดตามแบบตะวันตก โดยชี้ให้เห็นถึงโทษของความรัก ดังจะเห็นได้จากความหมายของชื่อเรื่อง มัทนะพาธา ซึ่งแปลว่า ความเจ็บปวดและความเดือดร้อนเพราะความรัก วรรณคดีทั้งสองเรื่องนี้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งน่าจะเหมาะกับการจัดการเรียนรู้ด้วยทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่านที่มีแนวคิดให้ผู้อ่านเทียบเหตุการณ์ในเรื่องกับประสบการณ์ของตนเอง ทั้งนี้ในส่วนของมหาเวสสันดรชาดก กัณท์มัทรีนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถกำหนดประเด็นปัญหาเพื่อนำมาสอนได้ 2 ประเด็น คือ 1) บทบาทและหน้าที่ในครอบครัว 2) ความรักเพื่อส่วนรวมหรือส่วนตัว ส่วนเรื่องมัทนะพาธา มีประเด็นที่สามารถกำหนดให้นักเรียนได้คิดพิจารณาใน

2 ประเด็นหลัก คือ 1)ความรัก ความเสียสละหรือความเห็นแก่ตัว 2)การเลื้อยระหว่างความรักและอำนาจ ผู้วิจัยเห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านของพรทิพย์ ศิริสมบุญเวช (2547) น่าจะใช้กับวรรณคดีทั้ง 2 เรื่องได้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนเรื่องมหาเวสสันดรชาดก และมีบทปะพาทา พบว่ามีการวิจัยน้อยมากเนื่องจากส่วนใหญ่จะวิเคราะห์ในด้านเนื้อหาและการใช้สำนวนภาษามากกว่าการจัดการเรียนรู้ อาทิ การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาภาษาไทย เรื่องรายยาวมหาเวสสันดรชาดก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีการสอนแบบธรรมดา (จิตภัทร์ อุปราวิทยนันท์, 2523) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และความคงทนในการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนระหว่างการเรียนที่กำหนดให้อ่านบทเรียนล่วงหน้า เรื่องมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมาร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีพัทลุง จังหวัดพัทลุง (จริยา ลิ้มศรีวิไล, 2534) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมารของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 2 ที่เรียนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบปกติ วิทยาลัยเทคนิคพิจิตร (อมรรัตน์ ฉายศรี, 2535) มีการศึกษาวิจัยในวรรณคดีเรื่องมีบทปะพาทา คือ การวิเคราะห์ศตยการสในพระนลคำหลวง สาวิตรี ศกุลดลา และมีบทปะพาทา (ศศิธร แสงเจริญ, 2537) และการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การพินิจวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ใช้วิธีสอนตามแนวคิดของสเตอร์นเบอร์กับวิธีสอนแบบปกติ (จารุวรรณ เทียนเงิน, 2547) ทั้งนี้ยังไม่มีการศึกษาวิจัยเรื่องมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรีและมีบทปะพาทา องค์กรที่ 1 ที่นำทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านมาศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนให้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน

สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 8 ห้อง มีนักเรียนทั้งสิ้น 360 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 43 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย

2.2.2 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน

3. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง คือ วรรณคดีไทยจากหนังสือแบบเรียนวรรณคดีวิจิตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 2 เรื่อง คือ มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี และมัทนะพาธา องค์กรที่ 1 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดี และวรรณกรรม มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจ และแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

4. ระยะเวลาในการทดลอง

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ผู้วิจัยทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โดยกำหนดระยะเวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที โดยมีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 2 คาบ รวมทั้งสิ้น 10 คาบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน

1.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย

1.3 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการทดลอง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องที่ใช้ในการออกแบบเครื่องมือ เช่น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เนื้อหาวรรณคดีไทยเรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี มัทนะพาธา องค์กรที่ 1 การสร้างแบบทดสอบ การสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น

2. ขั้นสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน เรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี มัทนะพาธา องค์กรที่ 1 ผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 วิเคราะห์หลักสูตร และสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี มัทนะพาธา องค์กรที่ 1 จำนวน 4 แผน 8 ชั่วโมง นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence :IOC) ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง ผลการพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้มีค่า IOC เท่ากับ 0.98

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยเรื่องมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี และมัทนะพาธา องค์กรที่ 1 ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็น 2 ตอน คือ แบบทดสอบปรนัย และอัตนัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) แบบทดสอบปรนัย ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ทฤษฎีหลักการในการสร้างแบบทดสอบตามพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดตามแนวคิดของบลูม (Blom) ที่สร้างแบบทดสอบ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC- Index of Item Objective Congruence) ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ นำแบบทดสอบไปทดลองใช้(Try out)กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เคยเรียนเรื่องมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี มัทนะพาธา องค์กรที่ 1 มาแล้ว จำนวน 45 คน นำคำตอบมาหาค่าความยากง่าย(p) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.29-0.71 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.25 -0.83 และค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ริชาร์ด สัน มีค่าเท่ากับ 0.89 เลือกข้อสอบ 24 ข้อ นำมาทดลองกับนักเรียนกลุ่มทดลอง

2) ข้อสอบอัตนัย ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระภาษาไทย ทฤษฎีหลักการในการสร้างแบบทดสอบตามพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดตามแนวคิดของบลูม (Blom) เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC- Index of Item Objective Congruence) จำนวน 4 ข้อ ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ นำแบบทดสอบไปทดลองใช้(Try out)กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เคยเรียนเรื่องมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี และ มัทนะพาธา องค์กรที่ 1 มาแล้ว จำนวน 45 คน นำคำตอบมาหาค่าความยากง่าย(p) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.53 - 0.60 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.42 – 0.50 และค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบโดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ริชาร์ด สัน มีค่าเท่ากับ 0.83 เลือกข้อสอบ 2 ข้อนำมาทดลองกับนักเรียนกลุ่มทดลอง

2.3 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี และมัทนะพาธา องค์กรที่ 1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น จากตำราเอกสาร และสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผลการพิจารณาความเหมาะสมของแบบสอบถามความคิดเห็นมีค่า IOC เท่ากับ 1

3. ขั้นตอนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงทดลอง(Experimental Research) แผนการวิจัยแบบ the one - group pretest-posttest design ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียน (pretest) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี และมัทนะพาธา องค์กรที่ 1 เพื่อวัดความรู้พื้นฐานของวรรณคดีไทยทั้ง 2 เรื่อง

2. ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย เรื่องมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี และมัทนะพาธา องค์กรที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 4 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 8 ชั่วโมง ทดลองจัดการเรียนรู้ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557

3. ทดสอบหลังเรียน (posttest) กับนักเรียน หลังเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้ที่กำหนด โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่เป็นชุดเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน

4. ดำเนินการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย เรื่องมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรีและมัทนะพาธา องค์กรที่ 1 ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ภายหลังสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ครบทั้ง 4 แผน โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. นำผลจากการทดสอบก่อน-หลังการทดลอง และคำตอบจากแบบสอบถามความคิดเห็นมาวิเคราะห์โดยกระบวนการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

4. ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรีและมัทนะพาธาองค์กรที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าเฉลี่ยได้ สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 43 คน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับ มีความคิดเห็นมากที่สุดโดยในด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.58, S.D. = 0.53) และด้านประโยชน์ที่ได้รับมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.54, S.D. = 0.54) รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีความคิดเห็นระดับมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.40, S.D. = 0.58) ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎี การตอบสนองของผู้อ่าน ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

1.1 การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง มีการช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนร่วมชั้นเรียนด้วยกัน การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านมีลำดับขั้นตอนในการเรียนรู้ที่เป็นระบบและเป็นลำดับขั้น ทำให้ผู้เรียนฝึกคิดและกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระจากง่ายไปหายาก เมื่อผู้เรียนเกิดความเข้าใจในการเรียนรู้ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้สึกภาคภูมิใจในความคิดของตนเอง เห็นคุณค่าของวรรณคดี นำไปสู่การตั้งใจเรียนและส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยของผู้เรียนนั้นมีการพัฒนาขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับที่ อุดม หนูทอง (2523: 52-57) ได้กล่าวถึงความสำคัญและคุณค่าของวรรณคดีไทยไว้ว่า คุณค่าที่สำคัญยิ่งของวรรณคดี คือ คุณค่าด้านปัญญาความคิด ช่วยให้เข้าใจชีวิตตัวละครทุกตัวในวรรณคดีไทยที่กำหนดขึ้นโดยเลียนแบบชีวิตจริง ผู้ศึกษาวรรณคดีจึงพบเรื่องราวของชีวิตในแง่มุมต่าง ๆ และ ดนยา วงศ์ระชัย (2529: 119) ก็ได้กล่าวถึงคุณค่าของวรรณคดีไว้ดังนี้ คือ 1) คุณค่าทางอารมณ์ ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ต่างจากเรื่องราวหรือเหตุการณ์ เช่น เศร้า สุข ทุกข์ รัก เกลียด โกรธ ไปตามอารมณ์ของกวี 2) คุณค่าด้านปัญญา ผู้อ่านวรรณคดีจะได้พัฒนาสติปัญญา ทั้งในทางโลกและทางธรรมจากแนวคิดของเรื่อง ได้เรียนรู้ตัวอย่างชีวิตจากพฤติกรรมของตัวละคร และ 3) คุณค่าทางชีวิตและการวิจารณ์ วรรณคดีกระตุ้นความรู้สึกเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับตัวละครและเหตุการณ์ในเรื่อง หลังจากจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองพบว่าผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับ โดยเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของตนเองไปใช้กับวรรณคดีเรื่องอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ทำให้เกิดความเข้าใจที่คงทนในเนื้อหาที่เรียน และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนวรรณคดีเรื่องอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี

1.2 เนื่องจากการเรียนรู้ทฤษฎีการตอบสนองต่อผู้อ่านเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้สร้างความเข้าใจด้วยตนเองจากการอ่านวรรณคดีที่ครู เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้วรรณคดีที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีหลัก 4 ประการ คือ การสร้างความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีจากประสบการณ์เดิม การคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์ การทบทวนและการคิดไตร่ตรอง ซึ่งทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านมี

5 ขั้นตอน คือ ขั้นสร้างความเข้าใจเบื้องต้นในการอ่านเมื่อนักเรียนนำเสนอโดยการพูดและการเขียนตามศักยภาพของตนทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเบื้องต้น ขั้นเชื่อมโยงประสบการณ์หลังจากนั้นผู้เรียนจึงได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูผู้สอนโดยครูกระตุ้นให้เด็กมีความมีความตื่นตัวในการเรียนผ่านการใช้คำถามจึงทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและความสนุกสนานรู้จักเชื่อมโยงประสบการณ์ความรู้สึกลองของตนเองกับวรรณคดีไทยดังจะเห็นได้จากการที่ ผู้สอนตั้งคำถามว่า หากนักเรียนทำของสำคัญ เช่น กระเป๋าเงินหาย นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร และนักเรียนจะแก้ปัญหาหรือทำอย่างไร หรือจากคำถามที่ถามว่า ใครใครเคยมีความรักบ้าง แล้วเวลาที่นักเรียนแอบชอบเพื่อน แล้วเขาไม่รักเราตอบอย่างไรเขาก็ไม่รักตอบ นักเรียนจะทำอย่างไร เพราะอะไร เป็นต้น จากการที่ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนตอบคำถามต่างๆจากความรู้สึกของตัวเองและตอบคำถามได้อย่างอิสระ จึงทำให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าและเห็นคุณค่าจากเนื้อหาของวรรณคดี ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในความรู้สึกของตัวละครมากขึ้นและสามารถที่จะแสดงความคิดเห็น อภิปรายในชั้นเรียนได้อย่างหลากหลาย ชั้นเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์กำหนดให้ หลังจากนั้นเมื่อนักเรียนเข้ากลุ่มผู้เรียนและเพื่อนร่วมชั้นในชั้นเรียนก็ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันส่งผลให้ไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานของตัวเองทำให้เกิดการให้และรับข้อมูลซึ่งกันและกันทำให้ผู้เรียนมีมุมมองในการเรียนวรรณคดีมากขึ้นชั้นให้และรับข้อมูลป้อนกลับ และชั้นทบทวนการเขียนบันทึกการตอบสนองเมื่อนักเรียนทบทวนเนื้อหาแล้วนำไปเขียนบันทึกการตอบสนองก็จะส่งผลทำให้ผู้เรียนเข้าใจที่คงทน ซึ่งการจัดการเรียนรู้เป็นลำดับขั้นเช่นนี้การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ซึ่งเป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับการเรียนวรรณคดีไทย เพราะการเรียนวรรณคดีไทยนั้น มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนตระหนักถึงเนื้อเรื่องก่อนในลำดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับที่ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2518: 29-31) ได้เสนอความคิดไว้ว่า ควรให้นักเรียนได้เรียนวรรณคดีหลายแบบเพื่อให้รู้เนื้อเรื่องโดยสรุปและสามารถพิจารณารายละเอียดของวรรณคดีจนเห็นคุณค่าได้ และ ม.ล.อัชฌิมา เกิดผล (2536: 87-89) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการสอนวรรณคดีว่าควรให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของวรรณคดีทั้งในด้านประโยชน์ตนและประโยชน์ส่วนรวม รู้จักสังเกตลักษณะนิสัยของตัวละครในเรื่องแล้วเปรียบเทียบกับชีวิตจริง สอดคล้องกับ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2518: 30-33) กล่าวถึงการสอนวรรณคดี สรุปได้ว่า ครูควรเริ่มให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมการอ่านโดยให้นักเรียนอ่านตัววรรณกรรมทั้งเรื่อง จากนั้นครูสอนให้นักเรียนเข้าใจวรรณคดี หรือ วิภาษณ์ โดยครูฝึกให้นักเรียนเกิดความคิดที่จะตีความ หรือพิจารณาส่วนที่งามและบกพร่องว่าอยู่ตรงไหน ตัวละครตัวใดดีหรือเลวอย่างไร เจตนาของผู้แต่งคืออะไร เมื่อครูทราบความคิดเห็นของนักเรียนแล้ว ครูควรบอกความคิดของครูให้นักเรียนทราบด้วยเพื่อเป็นการชี้แนวทางหรือชี้แนวความคิด จากนั้นให้นักเรียนตีความเพื่อวินิจฉัยสารและให้พิจารณาถ้อยคำและวิภาษวิจารณ์ และสอดคล้องกับที่ กรมวิชาการ (2546: 334) ได้เสนอวิธีสอนวรรณคดี สรุปได้ดังนี้คือ อ่านเข้าใจ ได้เสียงเสนาะ เจาะแนวคิดสำคัญ หมั่นวิเคราะห์วินิจฉัย ใส่ใจวิภาษวิจารณ์ ประสานกิจกรรม และสัมพันธ์เนื้อหา

ดังนั้น เมื่อวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านเป็นวิธีการจัด การเรียนรู้วิธีหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจที่คงทน จึงส่งผลให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ ศิริสมบูรณ์เวช (2547) ที่ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการตอบสนองของวรรณคดี การอ่านเพื่อ

ความเข้าใจ และการคิดไตร่ตรองของนิสิตระดับปริญญาตรี จากการวิจัยพบว่าหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถด้านการตอบสนองต่อวรรณคดี การอ่านเพื่อความเข้าใจ และการคิดไตร่ตรองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ เนตรนภา ประสิงห์ (2553) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่านที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีร้อยกรองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองจอกพิทยาสรรค์ สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ผลจากการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านวรรณคดีร้อยกรองเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองจอกพิทยาสรรค์ สำนักเขตหนองจอก กรุงเทพมหานครสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่านมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. จากการที่ผู้สอนจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นของตนเอง มีการจัดการวรรณคดีไทยโดยการให้ผู้เรียนนำความรู้สึกของตนเองมาเชื่อมโยงและหาคำตอบร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ให้จากผลการวิจัยที่พบว่า ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านอย่างอิสระ ทำให้ผู้เรียนเกิดความสุขในการเรียนวรรณคดี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และยังเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีในชั้นเรียนโดยปราศจากอคติและการแข่งขัน จึงทำให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนวรรณคดีไทยที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่านักเรียนมีระดับความคิดเห็นมากที่สุดต่อด้านบรรยากาศในการเรียนรู้และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้และมีระดับความคิดเห็นมากที่สุดต่อด้านกิจกรรมการเรียนรู้โดยความคิดเห็นต่อด้านบรรยากาศในการเรียนรู้นั้น การจัดการเรียนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านช่วยให้บรรยากาศในการเรียนที่ตื่นเต้น น่าสนใจ เกิดความสนุกสนานในการเรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นและส่งผลให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการเรียนวรรณคดีไทยมากขึ้น สอดคล้องกับที่ ทศนีย์ ศุภเมธี (2542: 10-13) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับหลักจิตวิทยาการศึกษาต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียนประการหนึ่งคือ กฎแห่งแรงจูงใจ (Motivation) โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงจูงใจภายนอกเป็นแรงจูงใจ ที่เกิดจากสิ่งเร้าภายนอกที่ครูเป็นผู้จัดขึ้น เช่น การสร้างสถานการณ์ต่าง ๆ การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ที่น่าสนใจการสร้างบรรยากาศให้สนุกสนาน อันเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน ครูภาษาไทยอาจสร้างแรงจูงใจภายนอกได้ในการจัดการเรียนการสอน จึงนำไปสู่แรงจูงใจภายใน เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนเอง เช่น เกิดความสนใจ ความกระตือรือร้น ความอยากรู้อยากเห็น ความใฝ่รู้ มีความกระตือรือร้น หรือเกิดแรงบันดาลใจ อยากที่จะศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและสนุกกับการเรียนภาษาไทย

รองลงมาคือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้สามารถเชื่อมโยงวรรณคดีกับประสบการณ์ของตนเองได้เป็นอย่างดี ที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ ศิริสมบุรณ์เวช (2547) หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถด้านการตอบสนองต่อวรรณคดีการอ่านเพื่อความเข้าใจและการศึกษาและการคิดไตร่ตรองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของเนตรนภา ประสิงห์ (2553) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องผลการเรียนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีร้อยกรองของนักเรียน

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองจอกพิทยาสรรพ์ สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการอ่านวรรณคดีร้อยกรอง เพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองจอกพิทยาสรรพ์ สูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านที่อยู่ในระดับมาก คือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้และทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้และทำให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยคำนึงถึงความแตกต่างเป็นรายบุคคล ซึ่งสอดคล้อง Probst (1984: 33-35, 1987) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้นั้น ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนเชื่อมั่นในการตอบสนองของตนเองที่เกิดจากการอ่านควรเสริมสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้มีลักษณะของการร่วมมือมากกว่าการแข่งขันควรเน้นความรู้ที่เกิดจากการสะท้อนความคิดของผู้เรียนและอธิบายมากกว่าความรู้ที่ปรากฏเป็นตัวอักษรควรเป็นการสร้างความคิดใหม่จากบทเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งมีการเปรียบเทียบความคิดและยอมรับความคิดของผู้อื่น และควรให้ผู้เรียนเชื่อมโยงการอ่านวรรณคดีเรื่องนี้กับเรื่องอื่นหรืออธิบายประสบการณ์ อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Brown and Stephens (1995: 221-224) ที่สรุปไว้ว่าในการสอนวรรณคดีนั้น ควรมีการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ผู้สอนควรใช้การอธิบายในชั้นเรียนโดยการนำประเด็นต่างๆที่เป็นความขัดแย้งในวรรณคดีแล้วส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการตอบสนอง ผู้สอนควรให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางในการอ่านและการอธิบายเกี่ยวกับวรรณคดีแล้วอธิบายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประเด็นนั้น ๆ ผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เป็นคู่ เพื่อแสดงความคิดเห็นโดยการจับคู่สนทนากับเพื่อนในชั้นเรียน เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับนำไปเขียนบันทึกการเรียนรู้การตอบสนองของวรรณคดี และผู้สอนควรให้ผู้เรียนตรวจการตอบสนองของตนเองที่มีต่อวรรณคดีที่อ่านเป็นรายบุคคล ในรูปแบบของการเขียนบันทึกการเรียนรู้

จากผลการวิจัยและอธิบายผลดังกล่าวเป็นเหตุผลที่สำคัญสำหรับสนับสนุนได้ว่า ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านแตกต่างกัน โดยผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ค้นพบข้อสังเกตจากประสบการณ์ที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาต่อไปครั้งนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในช่วงแรกผู้สอนควรตั้งคำถามพัฒนาความคิดแบบง่าย ๆ เกี่ยวกับเรื่องใกล้ตัว โดยเทียบเคียงความรู้สึกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกเชื่อมโยงความรู้สึกและประสบการณ์เดิมของตัวเองกับคำถามที่ผู้สอนกระตุ้นให้คิด แล้วผู้สอนค่อย ๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนยกตัวอย่างเทียบเคียงเหตุการณ์หรือประสบการณ์เดิมของผู้เรียนให้สอดคล้องกับวรรณคดีที่เรียน

2. ผู้สอนและผู้เรียนควรแลกเปลี่ยนความรู้สึกรู้สึกนึกคิดซึ่งกันและกันหลาย ๆ ครั้ง เพื่อนำไปสู่การที่ผู้เรียนจะให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกันได้อย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านควบคู่กับการใช้สื่อมัลติมีเดีย แบบเรียนสำเร็จรูป แบบเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนมากขึ้น
2. ควรมีการนำการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านไปประยุกต์ใช้ในการสอนอ่านวรรณกรรม เช่น นิทาน บทความ เรื่องสั้น และนวนิยาย เป็นต้น
3. ควรมีการนำการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านไปสอนร่วมกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบอื่นๆ เช่น การเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิด การเรียนรู้แบบ 4 MAT การเรียนรู้ด้วยการตั้งคำถาม และการเรียนรู้แบบหมวกหกใบ เป็นต้น
4. ควรมีการนำการศึกษาเกี่ยวกับจิตวิทยา ภูมิหลัง การเลี้ยงดูควบคู่ไปกับการเรียนรู้ เนื่องจากในการจัดการเรียนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านสามารถที่จะแทรกการอบรมสั่งสอนของครูได้ในช่วงของการตั้งคำถามพัฒนาความคิด

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานวิชาการ. (2542). **การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กรมวิชาการ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542**. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- _____. (2546). **การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ :กรมวิชาการ.

- กุสุมา รัชมณี. (2534). **การวิเคราะห์วรรณคดีไทยตามทฤษฎีวรรณคดีสันสกฤต**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- กุหลาบ มลลิกะมาส. (2522). **วรรณคดีวิจารณ์**. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กานต์ธิดา แก้วงาม. (2557). “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ4R กับวิธีสอนปกติ”. Veridian E-journal. ปีที่ 7, ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม): 43.
- จิตภัทร อุปราวิทยานันท์. (2523). “การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาภาษาไทยเรื่องรายยาวมหาเวสสันดรชาดก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีการสอนแบบธรรมดา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- จริยา ลิมศรีวิล. (2534). “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และการคงทนในการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนระหว่างการเรียนที่กำหนดให้อ่านบทเรียนล่วงหน้าเรื่องมหาเวสสันดรชาดก กับทฤษฎีการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีพัทลุง จังหวัดพัทลุง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จารุวรรณ เทียนเงิน. (2547). “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การพินิจวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ใช้วิธีสอนตามแนวคิดของสเตอร์นเบอร์กับวิธีสอนแบบปกติ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชัตสุณี สีนุสสัง. (2532). **วรรณคดีทัศนา**. กรุงเทพฯ: โครงการตำรา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2545). **การสอนภาษาไทยขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เมธีทิพย์.
- ดนยา วงศ์ณะชัย. (2529). **การอ่านเพื่อชีวิต**. พิบูลสงคราม: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม
- เนตรนภา ประสิงห์. (2553). “ผลการเรียนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านที่มีความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีร้อยกรองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองจอกพิทยาสรรค์ สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, หม่อมหลวง. (2517). **วิเคราะห์สวรรณคดีไทย**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2518). **แนะแนวทางการศึกษาวิชาวรรณคดี**. กรุงเทพฯ: บัณฑิตการพิมพ์.
- เบญจมาศ พลอินทร์. (2526). **พื้นฐานวรรณคดีและวรรณกรรมไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- _____. (2518). **แนะแนวทางการศึกษาวิชาวรรณคดี**. กรุงเทพฯ: บัณฑิตการพิมพ์.
- ประกาศรี สีอำไพ. (2524). **วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยม**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2535). **วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- ปัญญา บริสุทธิ์. (2542). **วิเคราะห์วรรณคดีไทยโดยประเภท**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- พระมหาสายัณห์ จันทวิบูลย์.(2557). “การพัฒนาสมรรถภาพด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบปูจณา
วิธานโดยใช้การนิเทศแบบคลินิก ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน” Veridian E-journal ปีที่ 7,
ฉบับที่ 3(กันยายน – ธันวาคม):582.
- พรทิพย์ ศิริสมบุรณ์เวช. (2547). “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎี การตอบสนอง
ของผู้อ่านเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการตอบสนองต่อวรรณคดี การอ่านเพื่อความเข้าใจและ
การคิดไตร่ตรองของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต.” วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต สาขาหลักสูตรและ
การสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2553). **วิธีวิจัยทางการศึกษา**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รินทร์ทัต สัจจพันธ์. (2523). **ความรู้ทั่วไปทางภาษาและวรรณกรรมไทย**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทยและ
ภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- _____. (2540). **สี่สัรพวรรณศิลป์**. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ แกรมมี จำกัด.
- วรเวทย์พิสิฐ, พระ. (2534). **วรรณคดีไทย**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ภาษาและวรรณคดีไทยคณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิทย์ ศิวะศรียานนท์. (2518). **วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์**. กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา .
- วิภา กงกะนันท์. (2533). **วรรณคดีศึกษา**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ศศิธร แสงเจริญ. (2537). **การวิเคราะห์ศฤงคารรสในพระนล คำหลวง สาวิตตรี ศกุนตลา และมัทนะพาธา**.
ปัตตานี:คณะศิลปศาสตร์ มหำบัณฑิต (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- ศรีวิไล ดอกจันทร์. (2529) . **การสอนวรรณกรรมวรรณคดีไทย** .เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมชาย แก้วเจริญ. (2556). “การใช้สื่อประสมเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านทำนองเสนาะของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1”. Veridian E-journal ปีที่6, ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม):1.
- สมถวิล วิเศษสมบัติ. (2525). **วิธีสอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.
- _____. (2536). **วิธีการสอนภาษาไทยมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครูพระนคร.
- สายทิพย์ นุกุลกิจ. (2533). **วรรณคดีเกี่ยวกับชนบประเพณี**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒบางเขน.
- สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มรรย. (2523). **วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช.
- สุธิวังค์ พงศ์ไพบูลย์. (2525). **วรรณคดีวิเคราะห์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- อมรรัตน์ ฉายศรี. (2535). “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องพระเวสสันดรชาดก
กัณฑ์กุมาร ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 2 ที่เรียนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการ
สอนแบบปกติ วิทยาลัยเทคนิคพิจิตร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอน
ภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- อิงอร สุพันธุ์วิช และคณะ. (2555). ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ชุดฝึกอบรมครู. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุমানราชธน, พระยา. (2518). การศึกษาวรรณคดีในแง่วรรณศิลป์. กรุงเทพฯ: บรรณาการ.
- อุดม หนูทอง. (2523). พื้นฐานการศึกษาวรรณคดีไทย. สงขลา: ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- อัจจิมา เกิดผล, หม่อมหลวง. (2536). กิจกรรมการเรียนรู้การสอนวรรณคดีไทยในโรงเรียนมัธยมในจะสอน ภาษาไทยให้สนุกได้อย่างไร. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาต่างประเทศ

- Adams, D.M., and M.E. Hamm. **Cooperative Learning: Critical Thinking and Collaboration Across the Curriculum.** London : Charles Thomas Pubsher, 1990.
- Burmiester Louise E. **Reading Strategies for Secondary School Teachers : Addison Wesley Publishing Company : How to Test Reading Ability.** New York : The Macmillan Co. , 1974.
- Dalimann , Martha. **The teaching of reading .** New York : Holt, Rinehart and Winston inc. , 1978.
- Good , Carter V. **Dictionary of Education.** 3rd ed. New York : Mc Graw – Hill Book Co. , 1973.
- Heyes , B.I. **Effective Strategies for reading.** Boston : Allyn and Bacon , 1991.
- Mcneil, John D. , Lisbeth Donant , and Marvin C. Alkin. **How to Teach Reading Successfully.** Boston : Little, Brown and Company, 1980.
- White. R.V. **“Reading” In Communication in classroom,** 87 -92. Edited by K. Johnson and K. Morrow. Harlow Essex: Longman, 1981.
- William , Eddie . **Reading in the language classroom .** London : Macmillan Publishing Co. , 1984.